

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 marca 2017 roku w sprawie z powództwa P. M. przeciwko A. R. o zapłatę, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi uchylił w całości w stosunku do A. R. nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w sprawie o sygnaturze VIII Nc 2740/16 i oddalił powództwo.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie prawa procesowego, tj. art. 5 k.p.c. poprzez naruszenie zasady równości stron w ten sposób, iż Sąd umyślnie tak pokierował przesłuchaniem strony aby uzyskać jej zeznania pozwalające na wykreowanie przez Sąd zarzutu przedawnienia roszczenia wekslowego powoda;
2. naruszenie art. 65 k.c. poprzez błędną wykładnię oświadczeń pozwanego poprzez przyjęcie, iż pozwany skutecznie podniósł zarzut przedawnienia roszczenia z weksla;
3. naruszenie art. 495 § 2 k.p.c. poprzez nie rozstrzygnięcie sprawy w oparciu o stosunek podstawowy – umowę pożyczki – na wypadek przyjęcia przedawnienia roszczenia wekslowego i oddalenie powództwa z weksla.

W oparciu o wskazane zarzuty powód wniósł o zmianę powyższego wyroku poprzez oddalenie powództwa, bądź jego uchylenie oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację, pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja powoda okazała się zasadna o tyle, że skutkowałą uchyleniem zaskarżonego orzeczenia ze względu na nierozpoznanie istoty sprawy, choć nie wszystkie podniesione w niej zarzuty zasługiwały na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podziela poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia niekwestionowane również przez stronę apelującą i w konsekwencji przyjmuje za swoje, uznając za zbędne powielanie ich w całości w treści niniejszego uzasadnienia.

W pierwszej kolejności jako niezasadne należało uznać zarzuty dotyczące naruszenia art. 5 k.p.c. oraz art. 65 k.c. Wbrew stanowisku strony apelującej brak jest w niniejszej sprawie podstaw do przyjęcia, iż w toku postępowania Sąd I instancji naruszył zasady równości stron, a także, by Sąd samodzielnie wykreował zarzut przedawnienia roszczenia.

Przede wszystkim wskazać należy, że udzielanie stronie przez sąd pouczeń co do czynności procesowych w toku postępowania można uznać za uzasadnione w celu zapewnienia równości stron wtedy, gdy sąd stwierdzi, że strona jest nieporadna, gdy napotyka na niezależne od niej trudności lub przeszkody, które mogłyby prowadzić do niekorzystnego dla niej wyniku sprawy. W przedmiotowej sprawie Sąd I instancji trafnie uznał, że strona pozwana nie miała dostatecznej znajomości prawa i działała nieporadnie, co uzasadniało udzielenie pouczenia pozwanego o możliwości złożenia zarzutów procesowych. Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy dokonał również oceny treści złożonych w toku postępowania oświadczeń i nadając im odpowiednią formę prawną prawidłowo uznał, że w rzeczywistości pozwany formułuje zarzut przedawnienia roszczenia.

Za trafny uznać trzeba natomiast zarzut dotyczący naruszenia art. 495 § 2 k.p.c. Sąd I instancji błędnie bowiem nie rozważył zasadności powództwa w oparciu o stosunek podstawowy tj. umowy pożyczki. Wskazać należy, że

wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2006 r., II CSK 205/06 (OSNC 2007, z. 9, poz. 13) wyrażono trafne, ogólne stanowisko, że jeżeli po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty okaże się, iż zobowiązanie wekslowe nie powstało, sąd powinien uwzględnić powołany w pozwie stosunek podstawowy także wtedy, gdy podstawą żądania był weksel wystawiony w celu zabezpieczenia innego stosunku prawnego łączącego strony. W uzasadnieniu tego wyroku przytoczono szeroko argumenty wynikające z aktualnego orzecznictwa Sądu Najwyższego i wyjaśniono też, że - dochodząc wierzytelności wekslowej - wierzyciel może także w pozwie (niezależnie od powołania się na treść weksla) przytoczyć fakty i dowody uzasadniające roszczenie wynikające ze stosunku podstawowego. Oznacza to możliwość orzekania na dwóch podstawach faktycznych i prawnych. Gdyby okazało się, że zobowiązanie wekslowe nie istnieje, sąd powinien rozpoznać żądanie wynikające z drugiej, dodatkowej (pozawekslowej) podstawy, przytoczonej przez powoda.

Dochodząc zatem należności wekslowej, wierzyciel wekslowy (nabywający weksel in blanco) ma różne możliwości wykazywania zasadności swojego roszczenia wekslowego, powiązanego z roszczeniem wynikającym ze stosunku podstawowego. Poza samym powołaniem się na treść weksla może on także przytaczać fakty i dowody uzasadniające roszczenie wynikające ze stosunku podstawowego (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2007 r., II CSK 495/06, nie publ., a także Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 marca 1997 r. I CKN 48/97, OSNC 1997, nr 9, poz. 124., czy też w wyroku z dnia 25 kwietnia 2013 roku wydanym w sprawie o sygn. akt VCSK 233/12 opubl. w bazie orzecznictwa Lex pod nr (...)).

W rozpoznawanej sprawie powód wnosząc o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym powołał się na dołączony do pozwu weksel, a ponadto w uzasadnieniu żądania przytoczył, że udzielił pozwanemu pożyczki tj. 5000 zł, zabezpieczonego wystawionym przez niego wekslem. Dołączył też umowę pożyczki z dnia 28 lipca 2011 roku oraz kierowane

m. in. do pozwanego wezwania do zapłaty. Nie ulega zatem wątpliwości, że powód już w pozwie oparł żądanie na dwóch podstawach faktycznych i prawnych; jako zasadniczą wskazał podstawę wekslową, ale przytoczył też fakty i dowody uzasadniające roszczenie cywilnoprawne zabezpieczone - jego zdaniem - dołączonym wekslem. Dopuszczalność takiego konstruowania pozwu nie budzi wątpliwości. Wskazać przy tym należy, że powód nie ma obowiązku przedstawiania sądowi własnej kwalifikacji prawnej żądania, musi natomiast przytoczyć uzasadniające je okoliczności faktyczne, okoliczności te mogą jednak kryć w sobie więcej niż jedno roszczenie materialnoprawne. Zgodnie natomiast z art. 321 § 1 k.p.c. żądanie powoda, uzasadnione przytoczonymi okolicznościami, wiąże sąd i wyznacza granice rozstrzygnięcia. W tym stanie rzeczy odwołanie się, tak jak w niniejszej sprawie, przez powoda do stosunku podstawowego stwarzało konieczność uwzględnienia również tego stosunku w ramach oceny zasadności zgłoszonego zarzutu przedawnienia. Wskazać przy tym również należy, że przedawnienie roszczenia wekslowego i ze stosunku podstawowego biegną niezależnie od siebie, przy czym podstawę oceny przesłanek przedawnienia drugiego z nich stanowią przepisy kodeksu cywilnego, zaś pierwszego przepisy kodeksu cywilnego zmodyfikowane przez przepisy prawa wekslowego, które wprowadzają odmienne reguły dotyczące długości i początku biegu terminu przedawnienia oraz dopuszczalnych zarzutów dłużnika wekslowego.

Niewątpliwie powód zgłosił w pozwie żądanie oparte na zobowiązaniu wekslowym, a także na zobowiązaniu wynikającym z zawartej umowy pożyczki z dnia 28 lipca 2011 roku. Ograniczenie przez Sąd pierwszej instancji przedmiotu procesu do wierzytelności wekslowej w oderwaniu od stosunku podstawowego spowodowało nierozpoznanie istoty sprawy. Takiego stanowiska Sądu pierwszej instancji nie sposób było zaaprobować, a w rezultacie brak rozważania argumentacji powoda musiał skutkować wydaniem w sprawie orzeczenia kasatoryjnego.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy szczegółowo rozważył zgłoszone przez powoda roszczenie, twierdzenia i wnioski dowodowe na okoliczność istnienia wierzytelności wskazanej przez powoda w pozwie tj. zarówno wekslowej, jak i wierzytelności wynikającej ze stosunku podstawowego. Dopiero na podstawie w ten sposób ocenionego stanowiska stron i zebranego materiału dowodowego, Sąd ten poczynił precyzyjne ustalenia faktyczne i dokonał w oparciu o te ustalenia wnikliwej oceny prawnej sporu. Takie postępowanie pozwoli na prawidłowe rozstrzygnięcie o żądaniu strony powodowej

i o kosztach procesu, przy uwzględnieniu także kosztów tego postępowania apelacyjnego.

Z przedstawionych względów Sąd Okręgowy na podstawie przepisów art. 386 § 4 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.